

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Ποταμόπλοια/13

Σεβαστή Χρηστίδου
Εγκλήματα στην Πόλη

© 2016, Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ & Σεβαστή Χρηστίδου

Επιμέλεια: Γαβριέλλα Σωτηροπούλου

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Δάφνη Κουγέα

Σελιδοποίηση: Βίβιαν Γιούρη

Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ

Ξενοκράτους 48, 106 76 Αθήνα, τηλ. 210 7231271, fax 210 7254629

www.potamos.com.gr, info@potamos.com.gr

ISBN 978-960-545-072-4

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, κληώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΣΕΒΑΣΤΗ ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

 ποταμός

ΑΘΗΝΑ 2016

Στον Νικήτα και στη Νικήτα

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Με τις σπατάλες σπαταλιέται και η ζωή 11 / Η αναγγελία ενός προκαθορισμένου εγκλήματος σώζει ζωές 19 / Ένα ποτήρι νερό να πάνε κάτω τα φαρμάκια οδήγησε στο φονικό 27 / Ο ξενομερίτης γαμπρός 35 / Το φιλότιμο δεν είναι τόσο ελαστικό όσο το ζυμάρι 43 / Αχ! αυτό το βλέμμα σου νάζια και χάρδια σκορπάει 52 / Επικίνδυνη αποστολή στη Λαχαναγορά της Πόλης 60 / Πουτάνας γιος ο Χρήστος 69 / Εδώ πατσάς, εκεί πατσάς, πού είναι ο πατσάς; 77 / Μια φορά ριζώνει ο έρωτας 85 / Ο μάγειςρας δεν είναι μπάτλερ, μπορεί να είναι και γένους θηλυκού 93 / Στα μπαρμπέρικα κεληδούσαν τα καναρίνια 101 / Τα πρωτοχρονιάτικα δώρα δεν μιλάνε πάντα τη γλώσσα της αγάπης 110 / Η άταφη νεκρή ούτε νεκρή ούτε άταφη ήταν 118 / Η γιορτή της άνοιξης δεν φέρνει πάντα την άνοιξη στις ζωές των ανθρώπων 123 / Περιττή αισθηματικότητα 131 / Βαχ και αχ και αιμάν, και κλαίγανε οι πουτάνες 139 / Τσίμπα τα γυναικεία οπίσθια, μα ποτέ μην τσιμπάς τα ζάρια 147 / Βλαβερός ο οίνος χωρίς ρεβίθια και κουκιά 155 / Κόψε μοίρασε τα χαρτιά, να μοιράσει και η ζωή τα δικά της 164 / Στο Σαρίγερ μια βραδιά γέμισε η καρδιά του με χαρά 172 /

Στην επιφάνεια πάντα το φιλότιμο, έτοιμο να
εκραγεί 180 / Μαρίκα, η ατίθαση βασίλισσα των
Βλαχερνών 189 / Η απάτη πρώτα σε μελώνει και μετά
σε πονά 197 / Χιτλερικοί χαιρετισμοί και χαβιάρια στο
Οτέλ Τοκατλιάν 205 / Η λαιμαργία και οι επικίνδυνες
επιπτώσεις της 213 / Πηγαίνοντας στο Ουσκουντάρ
ξέσπασε βροχή 220 / Της σβούρας τα γυρίσματα τα 'χει
κι η ζωή η ίδια 228 / Πυροβόλα, ρε, σαν άντρας, αν είσαι
άντρας 239 / Και η ζωή μιμείται την έβδομη τέχνη 246 /
Η ανατομία ενός εγκλήματος και η θιγμένη ανατομία ενός
πτώματος 255 / Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι και η κότα
είναι μία, θα γίνει σίγουρα σαματάς 265 / Αχ! Ευθαλία
τα αγόρια είναι επικίνδυνα σαν τη φωτιά 274 / Ο κλέψας
του κλέψαντος 284 / Σαν καραμέλα ευωδιάζει ο αγντάς
αλλά καραμέλα δεν είναι 293

1.

Με τις σπατάλες σπαταλιέται και η ζωή

Ο Αλή και η σύζυγός του Αϊσέ ζούσαν μια φαινομενικά ήρεμη ζωή στο μικρό τους σπίτι, στην περιοχή Μπεσίκτας της Πόλης. Ένα δωμάτιο όλο κι όλο με μια κουζίνα μια σταλιά στην είσοδο δεξιά μόλις έμπαινες –για να μπεις στην κουζίνα έπρεπε να κάνεις στροφή επιτόπου για να τα καταφέρεις–, μια αυλή μπροστά δύο επί τέσσερα και το αποχωρητήριο έξω στην πίσω αυλή ήταν όλο κι όλο το σπίτι του. Αλλά το αγαπούσε, ήταν το μεράκι του το σπίτι αυτό που κατάφερε να αγοράσει με τα λίγα χρήματα που είχε βγάλει δουλεύοντας οκτώ ολόκληρα χρόνια στην κατασκευή του σιδηρόδρομου, μετακινούμενος κι αυτός από πόλη σε πόλη στην Ανατολία μαζί με τις γραμμές του τρένου που επεκτεινονταν. Μετά εγκαταστάθηκε για τα καλά στην Πόλη κι ούτε να ακούσει δεν ήθελε για μετακινήσεις και ταξίδια, τρένα και λεωφορεία, με τα πόδια πήγαινε πια παντού. Ευτυχώς και η δουλειά που βρήκε δυο χρόνια πριν παντρευτεί ήταν σε μια λογική απόσταση από το σπίτι του και μπορούσε με τα πόδια να πηγαινόερχεται.

Νιόπαντροι θεωρούνταν ακόμη ο Αλή και η Αϊσέ, ενάμιση χρόνο παντρεμένοι, φρεσκοπαντρεμένοι αισθάνονταν και οι δυο, διάθεση για παράπονα και γκρίνιες

δεν είχαν ακόμη και ό,τι είχε αρχίσει να τους ενοχλεί κάτω από την κουρελού της αυλής το έθαβαν πριν μπου-νε μέσα. Μεροκαματιάρης ο Αλή, δούλευε μαζί με τον αδελφό του στην αποθήκη ενός χονδρέμπορα οσπρίων. Μεγάλη η κίνηση κάθε μέρα στην αποθήκη, τσουβάλια έμπαιναν, τσουβάλια έβγαιναν συνεχώς. Λίγα τα χέρια για να τα βγάλουν πέρα οι δυο τους, κανονικά άλλα δύο άτομα θα χρειαζόνταν για να είναι υποφερτή η δουλειά. Έλα όμως που τσιγκουνευόταν ο έμπορος και δεν προσλάμβανε κανέναν, από τους δυο τους απαιτούσε να γίνει όλη η δουλειά. Επειδή όμως αναγνώριζε τις υπεράνθρωπες, κάποιες φορές, προσπάθειες που κατέβαλλαν, τους έδινε και κάτι παραπάνω στο τέλος κάθε μήνα. Ψίχουλα δηλαδή, αλλά λόγω του ότι κάθε τόσο τους χάριζε και από τρία τέσσερα κιλά όσπρια, κανένας από τους δυο δεν παραπονιόταν.

Ειδικά ο Αλή ευχαριστημένος ήταν, μάζευε κι αυτές τις επιπλέον λίγες τούρκικες λίρες κάθε μήνα κρυφά από τη γυναίκα του και ήλπιζε να καταφέρει σε κάποια χρονία να κάνει το όνειρό του πραγματικότητα. Ένα δωμάτιο ήθελε να προσθέσει στο σπίτι του και έναν εσωτερικό καμινέ, και αν τα κατάφερνε θα έφτιαχνε και ένα ξεχωριστό λουτρό, όπως είχαν πια όλα τα μοντέρνα σπίτια και τα διαμερίσματα στα απαρτμάν της Πόλης. Βάσανο αυτό το πλούσιμο κάθε τόσο με λεκάνες και κουβάδες, και τα νερά να τρέχουν στο πάτωμα της κουζίνας. Θα έβαζε και μια μεγάλη ξυλόσομπα στη μέση του σπιτιού να ζεσταίνονται δωμάτια και κουζίνα και λου-

τρό, και θα ήταν πασάς στο σπίτι του. Όχι πασάς σαν τον Μπαρμπαρόσα, αλλά ένας μικρός ταπεινός και άσημος άρχοντας του σπιτιού του. Και θα έρχονταν εντωμεταξύ και κάνα δυο παιδιά στη ζωή του και όλα θα ήταν ευκολότερα και για την Αϊσέ. Άλλο να ζουν τέσσερις άνθρωποι σε ένα δωμάτιο κι άλλο σε δύο.

Η ονομασία Μπεσίκτας λέγεται ότι προέρχεται από την εποχή του Μπάρμπαρος Χαΐρεντίν Πασά, του περίφημου κοκκινογένη πειρατή Μπαρμπαρόσα, που κατέληξε να γίνει ναύαρχος του οθωμανικού στόλου, πέθανε στην περίφημη παραθαλάσσια έπαυλή του και θάφτηκε με τιμές και φανφάρες το 1546 εκεί ακριβώς στην καρδιά του Μπεσίκτας. Ο Μπαρμπαρόσα, στο απάνεμο σχετικά εκείνο σημείο της ευρωπαϊκής ακτής του Βοσπόρου, είχε χτίσει πέντε μεγάλες κολόνες για να αράζουν τα πλοία του αυτοκρατορικού στόλου και γι' αυτό στην αρχή το μέρος ονομάστηκε Beştaş (πέντε πέτρες) και σιγά σιγά η ονομασία μετεξελίχθηκε σε Beşiktaş. Σε παλιότερες εποχές η περιοχή ονομαζόταν κατά καιρούς Κουνόπετρα, Ιασώνιον, Σέργιον ή Δάφνη, ενώ πολλοί μελετητές υποστηρίζουν ότι εκεί βρισκόταν το Διπλοκόνιον, άποψη την οποία νεότεροι ιστορικοί αμφισβητούν. Την εποχή του Βυζαντίου στο Μπεσίκτας δέσποζαν η εκκλησία του Αγίου Μιχαήλ, η οποία αποτελούσε ιερό τόπο προσκυνήματος, το καλοκαιρινό αυτοκρατορικό συγκρότημα κατοικίας Άγιος Μάμας και το μοναστήρι του Φωκά. Τον 17ο αιώνα η ακτή του Μπεσίκτας γέμισε με πολυτελή κτίσματα και κιόσκια

και κήπους, και έγινε ο παράδεισος ξεκούρασης των σουλτάνων και των αξιωματούχων της αυλής. Ο σουλτάνος Σελίμ Γ' εκεί έχτισε ένα περίφημο σαράι, έργο του Γάλλου αρχιτέκτονα Melling, για την αδελφή του Χατιτζέ. Τα επόμενα χρόνια χτίστηκαν τα μεγαλοπρεπή παλάτια Ντολμά Μπαζέ Σαράι, Γιλντίζ Σαράι και Τσιραγκάν Σαράι. Αυτά με το κάλλος, τη γλιδή και την πολυτέλειά τους επιβεβαίωσαν στα μάτια του απλού κόσμου τη θεόσταλη εξουσία των σουλτάνων και όλου τους του σογιού, αν και «οι στενοί και οι λοιποί συγγενείς» σπάνια πρόφταιναν να χαρούν τη ζωή τους, αργά ή γρήγορα κάποιιο μεταξωτό κορδόνι στον λαϊμό θα τους έκοβε για πάντα την ανάσα.

Τσουβάλια κουβαλούσε σκυφτός ο Αλή όλη τη μέρα, και μόνο το βραδάκι όταν σχολούσε κατάφερε να ισιώσει λίγο το κορμί του και να περπατήσει μέχρι το σπίτι του για να ξεμουδιάσουν τα χέρια και τα πόδια του απ' όλο το βάρος που κουβαλούσαν τόσες ώρες. Με γρήγορο βήμα άρχισε να ανεβαίνει την ανηφόρα, και κάθε πενήντα μέτρα, λες και είχε μετρητή στην τσέπη του, τα βήματά του γινόντουσαν όλο και πιο αργά. Στα μισά της ανηφόρας στεκόταν, έπαιρνε δυο βαθιές ανάσες, χάζευε λίγο τη δύση του ήλιου και συνέχιζε σχεδόν αγκομαχώντας. Από μικρό παιδί είχε μια ευπάθεια στους πνεύμονες, μέχρι τα δεκάξι του τρεις φορές είχε πάθει πνευμονία και από θαύμα τη γλίτωσε και τις τρεις. Ούτε γιατροί ούτε φάρμακα, μόνο καυτές βεντούζες τού έβαζε η γιαγιά του και τον τάιζε πρωί, μεση-

μέρι, βράδου κρεμμύδια, και με ένα κρεμμύδι δίπλα στο πρόσωπό του, να εισπνέει τη μυρωδιά και την υγρασία του όλη νύχτα για να του κοπεί ο βήχας, τον κουκουλώνα και τον έβαζε να κοιμηθεί. Τον θάνατο τον γλίτωσε όντως και πνευμονία δεν ξανάπαθε παρ' όλη τη σκληρή δουλειά στην κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής. Οι ανηφόρες όμως ήταν το πρόβλημά του, λες και αυτές υπήρχαν μόνο και μόνο για να του θυμίζουν τα περασμένα, όπως και ο καπνός των τσιγάρων. Δεν άντεχε πάνω από πέντε λεπτά σε χώρο γεμάτο καπνούς από τσιγάρο, ένιωθε πως πνίγεται, πως θα εκραγούν οι πνεύμονές του και μαζί και η καρδιά του, που άρχιζε κι αυτή να χτυπά με ξέφρενους ρυθμούς. Καθώς έφτανε στο σπίτι του βήμα βήμα μετρούσε τα τελευταία μέτρα. Πριν ανοίξει την πόρτα, έπαιρνε άλλες δυο βαθιές ανάσες, γιατί ήξερε πως, μόλις μπει μέσα, ντουμάνι θα ήταν γεμάτο το ένα και μοναδικό δωμάτιο του σπιτιού.

Εδώ και κάποιους μήνες ένα σοβαρό πρόβλημα αντιμετώπιζαν μεταξύ τους το αντρόγυνο, πρόβλημα που δεν μπορούσε άλλο να αγνοηθεί. Το κάπνισμα της Αϊσέ. Είχε αρχίσει να καπνίζει κάτι λίγα τσιγάρα πριν παντρευτούν και σε λίγους μήνες έφτασε το ένα πακέτο. Εδώ και κάνα δίμηνο ήθελε πια δυο ολόκληρα πακέτα την ημέρα. Από το πρωί άρχιζε το πάφα πούφα, μέχρι να ξαπλώσει το βράδυ το συνέχιζε. Καμιά φορά σηκωνόταν και τη νύχτα να γεμίσει τους πνεύμονές της με λίγο μαύρο καπνό ακόμα. Βαριά τα τσιγάρα της εποχής, σέρτικα, τυλιγμένα με ένα χαρτί της κακιάς ώρας.

Αυτή πάλι με τη σειρά της παραπονιόταν γιατί ο Αλή δεν έδειχνε λίγη κατανόηση γι' αυτήν της την ανάγκη. Μπορεί μανία να της είχε γίνει το κάπνισμα, όπως εκείνος της έλεγε, αλλά η ίδια δεν έβλεπε κάτι κακό σε αυτό που έκανε. Έτσι χαιρόταν εκείνη τη ζωή, γεμίζοντας νικοτίνη τους πνεύμονές της, εισπνέοντας τον βαρύ πικρό καπνό λες και έπαιρνε δύναμη να συνεχίσει τη ζωή της. Θόλωνε στο τέλος και το κεφάλι της, το στομάχι της γινόταν πικρό κι αυτό όπως ο καπνός. Ούτε να φάει ήθελε ούτε να πιει, να καπνίσει η μόνη της επιθυμία. Κι όταν έτρωγε ή έπινε, με το μυαλό της στραμμένο στο τσιγάρο που θα κάπνιζε αμέσως μετά το έκανε. Και τις ορέξεις του άντρα της κάπως έτσι τις άντεχε, γύριζε στο πλάι, της σήκωνε αυτός άτσαλα το μακρύ νυχτικό από χοντρό βαμβάκι καμωμένο και, αγνοώντας πλήρως το υπόλοιπο σώμα της, τον κορμό, τα μπούτια, το στόμα της ή τα χέρια της, αγκομαχούσε για δυο λεπτά και ύστερα γύριζε στο άλλο πλευρό και κοιμόταν τον ύπνο του δικαίου. Και η Αϊσέ τα άντεχε όλα αυτά γιατί μετά θα σηκωνόταν, θα καθόταν σε μια γωνιά όσο πιο μακριά μπορούσε από το κρεβάτι, όχι για να μην τον ενοχλεί ο καπνός του τσιγάρου, αλλά για να μην ενοχλείται εκείνη από τη θέα, την ανάσα, τη μυρωδιά του. Κάθε φορά που συνέβαινε αυτό, εκεί καθισμένη στο πάτωμα στη γωνία του δωματίου, ρουφούσε με ευχαρίστηση το τσιγάρο, έκλεινε τα μάτια και προσπαθούσε να φανταστεί έναν άλλο κόσμο όπου το σώμα της, από τα ακροδάχτυλα του ποδιού μέχρι τα μαλλιά της, θα συμ-

μετείχε ολόκληρο σε ένα ερωτικό πανηγύρι όλων των αισθήσεών της, εμπειρία που ήξερε πολύ καλά ότι δεν θα τη ζούσε ποτέ στην πραγματικότητα. Και εκεί στη γωνιά της με το τσιγάρο σύντροφό της στο ένα χέρι, πρόσφερε στον εαυτό της μόνη της μια τζούρα ηδονής.

Οι καβγάδες τους για το τσιγάρο ήταν πια καθημερινοί, με καβγά σηκώνονταν το πρωί, με καβγά πλάγιαζαν το βράδυ. Ο Αλή συνήθισε μεν το ντουμάνι, έκανε υπομονή ακόμα και όταν τον έπιανε ο σκληρός ο βήχας, αλλά δεν μπορούσε να χωνέψει ότι δούλευε σαν το σκυλί κάθε μέρα για να δίνει στη γυναίκα του σαράντα ολόκληρα γρόσια να αγοράζει τα δυο πακέτα τσιγάρα της. Άρχισε να διαμαρτύρεται έντονα. Δεν της ζήτησε να κόψει το κάπνισμα, της ζήτησε απλώς να καπνίζει ένα πακέτο την ημέρα. Άλλο σαράντα γρόσια την ημέρα κι άλλο είκοσι γρόσια. Η Αϊσέ ανένδοτη. Λες και θεωρούσε ότι τα δυο πακέτα την ημέρα ήταν μια απόλυτα δίκαιη ανταμοιβή για όσα του πρόσφερε εκείνη.

Το βράδυ της 7ης Ιανουαρίου του 1946 ο Αλή γύρισε σπίτι του αποφασισμένος να τα παίζει όλα για όλα. Ή θα συμφωνούσε η Αϊσέ να περιορίσει σε ένα πακέτο την ημέρα το κάπνισμα ή θα την άρπαζε από τα μαλλιά και θα πετούσε κι αυτήν και τα τσιγάρα της έξω από το σπίτι. Όμως όταν λίγο μετά ο καβγάς φούντωσε για τα καλά, ο Αλή, αντί να αρπάξει γυναίκα και τσιγάρα και να τους πετάξει έξω στην παγωμένη νύχτα, άρπαξε τον βαρύ μπακιρένιο μύλο του καφέ και τον πέταξε με μεγάλη ευστοχία στο κεφάλι της συζύγου του.

Το κεφάλι, αφού ταλαντεύτηκε λίγο δεξιά και αριστερά, έπεσε μαζί με το υπόλοιπο σώμα της γυναίκας στο πάτωμα. Το δεξί της χέρι με τα κιτρινωμένα από τη νικοτίνη δάχτυλα προσπάθησε να πιάσει το κεφάλι της, αλλά έμεινε μετέωρο, μόλις είχε βγάλει την τελευταία νοτισμένη από το τσιγάρο ανάσα της.

Ο Αλή είχε για πάντα καταφέρει να εξοικονομήσει όχι μόνο είκοσι γρόσια αλλά σαράντα γρόσια την ημέρα. Στο αστυνομικό τμήμα δήλωσε ότι γι' αυτόν τα σαράντα γρόσια την ημέρα για τσιγάρα αποτελούσαν μια τεράστια σπατάλη, κι ο ίδιος δεν αγαπούσε τη σπατάλη. Τη στιγμή, μάλιστα, που προσπαθούσε να αποταμιεύσει χρήματα για να χτίσει άλλο ένα δωμάτιο στο σπίτι του, ένα λουτρό και έναν καμπινέ, για να ζήσει καλύτερα η γυναίκα και τα παιδιά του όταν ο Αλλάχ θα αποφάσιζε ότι ήρθε η ώρα να γίνει πατέρας.

2.

Η αναγγελία ενός προκαθορισμένου εγκλήματος σώζει ζωές

Ο Καμίλ μπέη, ιδιοκτήτης μεγάλου χανιού στο Ταχτάκαλε, είχε ένα ωραίο σπίτι στο Καντίκιοϊ. Αυτός, η γυναίκα του και η μοναχοκόρη τους Ντουρσουν ζούσαν την άνετη ζωή των ανερχόμενων αστών της εποχής. Δεν τους έλειπε τίποτα. Από τον πατέρα του είχε κληρονομήσει το χάνι ο Καμίλ μπέη και ήταν ένα χάνι με τα όλα του, που λένε. Δέσποζε στην καρδιά του Ταχτάκαλε, το οποίο μαζί με τις γειτονικές του περιοχές Εμίνονου, Σουλτάν Χαμάμ, Μερκάν και Μπεγιαζίτ αποτελούσαν την καρδιά του εμπορίου της παλιάς πόλης.

Στη στενή λωρίδα ανάμεσα στην Αγορά των Μπαχαρικών (Μισίρ Τσαρσί) και την Κλειστή Αγορά (Καπαλί Τσαρσί) στην παλιά πόλη βρισκόταν το εμπορικό κέντρο της βυζαντινής και στη συνέχεια οθωμανικής πρωτεύουσας. Χίλια πεντακόσια χρόνια η περιοχή αυτή ζούσε και χόρευε στον ρυθμό του εμπορίου. Μέχρι να περιορίσουν οι Παλαιολόγοι τους Ρωμαιοκαθολικούς μετά το 1261 στον Γαλατά, σε αντίποινα της καταστροφής της Πόλης από τους Σταυροφόρους. Τιμωρία βέβαια που λειτούργησε στην πράξη σαν δώρο και έπαθλο, αφού εκεί, στον Γαλατά των Λεβαντίνων, αναπτύχθηκε το «αντίπαλο

δέος) στο εμπόριο της παλιάς πόλης. Κομμένο στα δύο το εμπόριο της Πόλης, με την παλιά πόλη να εμπορεύεται και να συναλλάσσεται με τους όρους της Ανατολής, και στην άλλη πλευρά του Κεράτιου οι εμπορεύμενοι να τηρούν τα δυτικά πρότυπα στη διεξαγωγή των εμπορικών συναλλαγών. Οι μουσουλμάνοι και οι περισσότεροι Ρωμιοί, Αρμένιοι και Εβραίοι μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα προτιμούσαν να συναλλάσσονται με τους εμπόρους της παλιάς πόλης, καθώς αισθάνονταν μεγαλύτερη ασφάλεια επειδή γνώριζαν και εμπιστεύονταν τα ήθη και τα τερτίπια του εμπορίου που διεξαγόταν κάτω από τις φτερούγες των χιλιόχρονων αντιλήψεων της Ανατολής.

Τα χάνια την εποχή της ακμής του εμπορίου στην παλιά πόλη λειτουργούσαν βασικά ως πανδοχεία στα οποία κατέλυαν οι έμποροι που ερχόντουσαν με τα καραβάνια τους από την Ανατολία, και στις μεγάλες αποθήκες των χανίων στοιβάζονταν τα εμπορεύματα μέχρι να προωθηθούν από τους χονδρέμπορους στα καταστήματα των παζαριών. Η ονομασία han-χάνι προέρχεται από την περσική λέξη khaane, που σημαίνει «οίκος» ή «τόπος». Τα χάνια ήταν το σήμα κατατεθέν όλων των εμπορικών δρόμων την εποχή της ακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Τα πολύ μεγάλα χάνια ονομάζονταν Καραβάν σαράι. Τα χάνια τα διοικούσαν αρχικώς θρησκευτικά ευαγή ιδρύματα —τα λεγόμενα βακούφια— τα οποία και πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους δωρεάν.

Με το πέρασμα όμως των χρόνων οικοδομήθηκαν και ιδιωτικά χάνια. Έτσι κληρονόμησε το χάνι και ο

Καμίλ μπέη, μόνο που στην εποχή του πια το χάνι του, όπως και τα άλλα χάνια στο κέντρο της παλιάς πόλης, δεν λειτουργούσε ως πανδοχείο αλλά ως χώρος στέγασης βιοτεχνιών, εργαστηρίων και γραφείων. Ο Καμίλ μπέη απλώς ασχολιόταν με τη συντήρηση του τριώροφου κτιρίου με την τεράστια ορθογώνια εσωτερική αυλή, το σιντριβάνι ακριβώς στο μέσον της και τα δεκάδες δωμάτια-κελιά γύρω γύρω στους ορόφους, που έβλεπαν όλα στην αυλή και απ' όπου μπορούσε κανείς να παρακολουθεί ποιος μπαίνει και ποιος βγαίνει από τη μεγάλη, και σε ύψος και σε πλάτος, διακοσμημένη με στοιχεία αρ νουβό σιδερένια εξωτερική πόρτα. Τα κέρδη του από τα ενοίκια τα υπολόγιζε κάθε τόσο, και τα έξοδα τα κατέγραφε με επιμέλεια μεγάλη, για να είναι πάντα προς όφελός του η διαφορά τους.

Ένα παράπονο μόνο είχε ο Καμίλ μπέη, ένα και μοναδικό. Από μικρό παιδί, καλός μαθητής, ξύπνιος και επιμελής, ο συνδυασμός της επιτυχίας δηλαδή, ήθελε να σπουδάσει, και μάλιστα να γίνει γιατρός φοιτώντας στην οθωμανική Ιατρική Σχολή. Η μοίρα τα έφερε όμως έτσι που δεν μπόρεσε να εκπληρώσει το όνειρό του. Η κερδοφόρος επιχείρηση του πατέρα του, το χάνι, και το ζεστό χρήμα στην τσέπη του τον κέρδισαν. Σιγά σιγά απομακρύνθηκε από το παιδικό του όνειρο και συμβιβάστηκε με την ιδέα ότι μεγαλώνοντας θα κάνει ο ίδιος οικογένεια και θα σπουδάσει τους γιους του – γιατρούς θα τους καμάρωνε, ήταν απολύτως πεπεισμένος από την ημέρα που αποφάσισε να κάνει οικογένεια

και παντρεύτηκε. Γιους τελικά δεν απέκτησε, αλλά απέκτησε την Ντουρσούν. Πρωτοπόρος ο Καμίλ μπέη για την εποχή του έκανε ό,τι μπορούσε για να σπουδάσει την κόρη του. Λίγα τα κορίτσια στα τουρκικά πανεπιστήμια τότε. Ένα από αυτά και η Ντουρσούν. Δεν είχε επιλέξει την ιατρική αλλά τη φιλολογία, κανένα πρόβλημα για τον Καμίλ μπέη, η φοίτηση της κόρης του στο πανεπιστήμιο ήταν από μόνο του ένα γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό, ήταν η δικαίωσή του. Δεν ήταν δα και τόσο τρομερό να μη βγάλει γιατρούς η οικογένειά του, εξάλλου ποιος ήξερε τι θα γίνονταν τα εγγόνια και τα δισέγγονά του. Έχει η ζωή γυρίσματα.

Η Ντουρσούν ήταν πανευτυχής που φοιτούσε στο Πανεπιστήμιο της Ιστανμπούλ. Η ζωή της άλλαξε εντελώς. Όχι ότι ήταν κλεισμένη στο σπίτι της τα προηγούμενα χρόνια πίσω από καφασωτά παράθυρα, αλλά τώρα γνώριζε μια ελευθερία που ποτέ της δεν είχε φανταστεί. Κυκλοφορούσε επιτέλους μόνη της, εκτός από τις αίθουσες διδασκαλίας του πανεπιστημίου μπορούσε να πάει για τσάι με φίλες και φίλους της στο Εμιργκιάν, στην ευρωπαϊκή ακτή του Βοσπόρου, σινεμά και θέατρο στο Μπέγιογλου, να χορέψει σε γιορτές με αγόρια, να φλερτάρει και να ξαπλώσει ανέμελα στο γεμάτο βελόνες χώμα κάτω από τα τσάμια, τα πεύκα, σε μια εκδρομή στην Πρίγκιπο, την αρχόντισσα των νησιών του Μαρμαρά. Με τίποτα δεν θα άλλαζε τη ζωή αυτή, γι' αυτό και ήταν πολύ προσεκτική στις σχέσεις της με το άλλο φύλο. Της άρεσε να την κοι-

τούν με θαυμασμό και καλυμμένο πρόθο οι συμφοιτητές της, άφηγε και εκείνη πότε πότε τον εαυτό της να γοητευτεί λίγο περισσότερο από τα φυσικά χαρίσματα κάποιου αγοριού, αλλά τίποτα παραπάνω δεν ήθελε. Η πανεπιστημιακή ζωή τη γοήτευε, παρακολουθούσε με προσοχή τα λεγόμενα των καθηγητών και τα ρουφούσε σαν ανεπεξέργαστο σφουγγάρι το μυαλό της, που μόλις άφησε τα βαθιά νερά της θάλασσας και βγήκε στην επιφάνεια να κατακτήσει όλη του κόσμου τη γνώση. Να ολοκληρώσει τις σπουδές της ήθελε και να συνεχίσει όσο χρειαζόταν για να γίνει καθηγήτρια πανεπιστημίου είχε βάλει κι εκείνη στόχο της ζωής της.

Το Πανεπιστήμιο της Ιστανμπούλ, που ιδρύθηκε από τον Ατατούρκ τον Αύγουστο του 1933, είχε ακόμη ελάχιστες καθηγήτριες, ήταν ένας κόσμος αντρικός και μάλιστα φτιαγμένος κατά το γερμανικό πανεπιστημιακό σύστημα από Γερμανούς, Ούγγρους και Αυστριακούς καθηγητές, οι περισσότεροι εβραϊκής καταγωγής, που το στελέχωσαν την εποχή της ίδρυσής του, όταν κατέφυγαν μετά την άνοδο των Ναζί στη φιλική τότε γι' αυτούς Τουρκία. Η Ντουρσούν ήξερε πολύ καλά ότι, για να μπορέσει να κάνει πανεπιστημιακή καριέρα, έπρεπε, πρώτα από όλα, να μείνει μακριά από γάμους και οικογενειακές δεσμεύσεις. Και, έπειτα, να επικεντρώσει όλη της την ενέργεια και τη δύναμη στο πώς θα οπλιστεί καλύτερα για να μπορέσει να επιβιώσει σε ένα τόσο ανδροκρατούμενο περιβάλλον, που δεν έβλεπε με πολύ καλό μάτι την είσοδο των γυναικών στον κόσμο

της γνώσης και της επιστήμης. Μα για την Ντουρσούν αυτή ήταν η μεγάλη πρόκληση που τη γοήτευε τελικά περισσότερο από τα πράσινα μάτια του συμφοιτητή της που έμοιαζε με σταρ του σινεμά.

Ο Καμίλ μπέη συνέχισε να ασχολείται με τα του χανίου του, να μαζεύει τα ενοίκια, να αβγατίζει την περιουσία του και να σχεδιάζει κι αυτός από την πλευρά του το λαμπρό μέλλον της κόρης του. Συμφωνούσε απόλυτα με τις επιδιώξεις και τα όνειρά της. Και στη γυναίκα του, που είχε βέβαια ως προτεραιότητα για τη μοναχοκόρη της έναν καλό γάμο και μια αγκαλιά κουτσούβελα, το ξεκαθάρισε εκείνος πρώτος, η Ντουρσούν ήταν για άλλα μεγάλα πράγματα φτιαγμένη, το όνομά της, δηλαδή το δικό του όνομα, με χρυσά γράμματα θα έμενε στην ιστορία του Πανεπιστημίου της Ιστανμπούλ, ή ίσως του Πανεπιστημίου της Άγκυρας, το οποίο άρχισε να λειτουργεί ακριβώς εκείνη τη χρονιά, το 1946.

Η νεαρή φοιτήτρια, απαστράπτουσα από ομορφιά, αυτοπεποίθηση και όνειρα, μπαινόβγαине συχνά στο χάνι επισκεπτόμενη τον πατέρα της στο γραφείο του. Σαν οπτασία την είδε μια μέρα να διασχίζει την εσωτερική αυλή του χανίου ο Χασάν. Έμεινε καρφωμένος στη γη, με τα μάτια του τεράστια από έκπληξη να την κοιτάνε και την καρδιά του να γεμίζει από την εικόνα της. Η Ντουρσούν καρφώθηκε στο μυαλό του, δεν έβγαине με τίποτα, για να απαλλαγεί από τη μαγεία της έπρεπε να την παντρευτεί, να την κάνει δική του, να την κάνει από όραμα γυναίκα, για να την ξεπεράσει. Ο τριαντά-